

การเปลี่ยนแปลงของบ้านเรือนและชุมชนอุรังกลาไวย์:

กรณีศึกษาชุมชนแหลมตึกแก หมู่ 4 ตำบลรัชฎา

อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต*

ธนภรณ์ วัฒนสุข** และสุพิชชา ไตวิวิชัย***

บทคัดย่อ

บทความนี้สืบสาวถึงการเปลี่ยนแปลงของบ้านเรือนและชุมชนของชาวอุรังกลาไวย์โดยใช้กรณีศึกษาบ้านแหลมตึกแก หมู่ 4 ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ก่อนที่จะมีประเด็นเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินบ้านเรือนชาวอุรังกลาไวย์ในสมัยก่อนเป็นรูปทรงเรียบง่ายและเป็นเรือนเครื่องผูก ภูมิปัญญาการปลูกบ้านในสมัยก่อนเอื้อต่อสภาพดินฟ้าอากาศรูปแบบบ้านจึงมีลักษณะเป็นใต้ถุนเตี้ยเพื่อให้อำนวยความสะดวกและน้ำ ในปัจจุบัน ชุมชนอุรังกลาไวย์รับวัฒนธรรมจากภายนอกและปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตที่ประสบกับปัญหาเรื่องความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย ในชุมชนมีบ้านเรือนที่หนาแน่นมากขึ้นและวิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยก็เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว บ้านเรือนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่หลากหลายโดยอยู่บนพื้นฐานรูปแบบบ้านดั้งเดิม การเลือกใช้ชีวิตมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง อุรังกลาไวย์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงของเรือนพื้นถิ่น กรณีศึกษาชุมชนแหลมตึกแก หมู่ 4 ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

** นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (E-mail: nics.wat@gmail.com)

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิชชา ไตวิวิชัย ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (E-mail: supitcha_to@yahoo.com)

และสังคม งานวิจัยนี้เป็นงานสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถาม การพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูล การสังเกต การร่างผังบ้านและพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเพื่อการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ้านและพื้นที่ใช้สอย จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์พบว่าชาวอุร้กลาไวย์มีความเป็นอยู่ที่หนาแน่น และไม่มีสิทธิในด้านที่อยู่อาศัยส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมภายในพื้นที่เนื่องจากการตั้งบ้านเรือนที่ไม่มีระเบียบทำให้เกิดชอกชอยต่างๆ ยกแก่การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ วิถีชีวิตของชาวอุร้กลาไวย์เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ลดการพึ่งพาธรรมชาติและหันมาพึ่งพาระบบเศรษฐกิจภายนอกมากขึ้น

คำสำคัญ: ชุมชนอุร้กลาไวย์, ชุมชนแหลมตึกแก, การเปลี่ยนแปลงของบ้านเรือน, ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

**Observable Change in Urak Lawoi's Housing and
Community: Case Study of Laem-tukkae Community
Moo 4, Rasada Sub-district, Muang District,
Phuket Province**

Thanaporn Wattanasuk and Supitcha Tovivich

Abstract

This paper traces observable change in Urak Lawoi's housing and community amidst socio-environmental change by selecting a case study of Laem-tukkae Community Moo 4, Rasada Sub-district, Muang District, Phuket Province. Before the period of land ownership disputes, the Urak Lawoi here built stilted houses with simple vernacular style, with parts tied together by rattan. At present, the Urak Lawoi have been influenced by outside social and economic values and they struggle to adapt in order to survive from settlement insecurity. The community is now densely populated with crowded houses and household economic status is also reflected in house style and materials. This paper is based on qualitative research. The author used questionnaire, key informant interviews, observation and architectural sketches of houses and spatial use. The lack of land ownership security results in crowded community and degraded environment. The Urak Lawoi are

now less dependent on nature and instead more influenced by outside economy.

Keywords: Urak Lawoi community, Laem-tukkae community, change in housing and community, settlement security.

1. ความเป็นมาของอูรักลาไวย์ที่แหลมตึกแก

ชาวอูรักลาไวย์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลที่มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษา วัฒนธรรม และประเพณี อาศัยอยู่บริเวณเกาะและชายฝั่งทะเลในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสตูล ชื่อเรียกตนเอง "อูรัก" หมายถึง คน และ "ลาไวย์" หมายถึง ทะเล (เมธิรา ไกรนที, 2552:1) สะท้อนว่าชนกลุ่มนี้เป็นคนพื้นเมืองที่อยู่อาศัยและทำมาหากินกับทะเลมาอย่างยาวนาน ในอดีตชาวอูรักลาไวย์เดินทางไปตามที่ต่างๆ ในบางช่วงก็ตั้งถิ่นฐานแบบชั่วคราว สร้างที่พักอาศัยจากวัสดุธรรมชาติ อาทิเช่น ไม้ไผ่ ใบปาล์ม ใบจาก (ธนา วสวนนท์, 2522 : 31-32 และวิสิฐฐ์ มະยะเสียว, 2532 : 226) แต่ชาวอูรักลาไวย์ก็มีการปักหลักเป็นหมู่บ้าน เกาะลันตาเป็นดินแดนแห่งแรกที่ชาวอูรักลาไวย์เริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตขึ้นตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย แต่ยังคงสืบทอดนิสัยอพยพเร่ร่อนอยู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง และมีเหตุการณ์ที่ชาวอูรักลาไวย์อพยพย้ายถิ่นอยู่ในบริเวณน่านน้ำชายฝั่งทะเลอันดามันอีกหลายครั้ง โดยแยกย้ายกันไปทำมาหากินตามหมู่เกาะต่างๆ จนในที่สุดกระจัดกระจายกันตั้งถิ่นฐานในกลุ่มครอบครัวและเครือญาติใกล้ชิดของตน (อาภรณ์ อุภุชณ์, 2542)

การตั้งถิ่นฐานของชาวอูรักลาไวย์ในจังหวัดภูเก็ตมีที่เกาะสิเหร่หาดราไวย์ และบ้านสะพาน การที่จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวและมีธรรมชาติทางทะเลที่สวยงาม ทำให้ที่ดินมีราคาแพงขึ้นและหนึ่งในผู้รับผลกระทบจากการจับจองพื้นที่ของเอกชนเพื่อการทำธุรกิจท่องเที่ยวและเพื่อหวังเก็งกำไรจากการค้าที่ดินคือชาวอูรักลาไวย์ชุมชนแหลมตึกแก นอกจากนี้ผลกระทบจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับชาวอูรักลาไวย์ชุมชนแหลมตึกแกก็มีผลให้ชุมชนถูกจำกัดพื้นที่ทำกิน อาชีพประมงพื้นบ้านจึงเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ และทำให้ชาวอูรักลาไวย์ชุมชนแหลมตึกแกหันเหไปทำอาชีพอื่นๆ มากขึ้น

เกาะสิเหร่เป็นเกาะเล็กๆ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของ เกาะภูเก็ต มีเนื้อที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 7 กิโลเมตร มีคลองท่าจีนที่เป็นคลองขนาดเล็กตัดผ่านเป็น แนวแบ่งเขตระหว่างเกาะภูเก็ตกับเกาะสิเหร่ สภาพดินในพื้นที่แหลม ตึกแกมีลักษณะเป็นดินปนทรายอุ้มน้ำได้น้อยไม่เหมาะสำหรับเพาะปลูก แต่เดิมนั้นเกาะสิเหร่ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ ชาวอุรักลาไวย์ได้ขึ้นฝั่งมาพักพิง เป็นบางฤดู จนกระทั่งเข้ามายึดปักหลักตั้งถิ่นฐานมั่นคงอยู่ที่เกาะสิเหร่นี้

งานวิจัยของอาภรณ์ อุกฤษณ์ (2532) ระบุว่าบรรพบุรุษชาวอุรักลาไวย์เข้ามาตั้งถิ่นฐานกึ่งถาวรที่เกาะสิเหร่ในบริเวณเกาะร้างและ แหลมตึกแกสมัยรุ่นปู่ย่าตายายประมาณ 200 ปี ซึ่งสภาพพื้นที่แหลม ตึกแกในอดีตเป็นพื้นที่มีน้ำทะเลท่วมถึง แต่ชาวอุรักลาไวย์ได้นำเปลือก หอยมาถมและบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติมในบริเวณป่าโกงกางซึ่งเป็นพื้นที่ไม่ มากนักเพื่อสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย แต่เมื่อมีการระบาดของ อหิวาตกโรคซึ่งมีผู้เสียชีวิตจำนวนมากจึงย้ายหมู่บ้านมาบริเวณเกาะร้าง ต่อมามิบุคคละมาอ้างสิทธิ์ในที่ดินในบริเวณเกาะร้าง ทำให้ชาวอุรักลาไวย์ ตัดสินใจย้ายมาอยู่ที่แหลมตึกแกเมื่อปี พ.ศ. 2502 และเป็นการย้ายถิ่น ฐานมาอย่างถาวรในปัจจุบัน ในปัจจุบันชุมชนอุรักลาไวย์ที่แหลมตึกแกมี จำนวนบ้าน 284 หลังคาเรือน จำนวนประชากรประมาณ 2,000 คน บริเวณใกล้เคียงชุมชนอุรักลาไวย์ที่แหลมตึกแกมีโรงเรียนเกาะสิเหร่ อนามัยเกาะสิเหร่ และวัดเกาะสิเหร่

2. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ในชุมชนแหลมตึกแกมีถนนพื้นทรายภายในหมู่บ้าน บ้านส่วนใหญ่ปลูกหันหน้าเข้าหาดถนนภายในหมู่บ้าน แต่ละบ้านไม่มีรั้วกัน การตั้ง ถิ่นฐานมีความหนาแน่นมากเนื่องจากไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไป ได้ ด้านหลังถนนเป็นบ้านที่ปลูกซ้อนเหลื่อมกัน ลักษณะบ้านส่วนใหญ่

เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้นมีใต้ถุน วัสดุที่ใช้สร้างบ้านในชุมชนส่วนใหญ่เป็นสังกะสีลอนและกระเบื้องลอนคู่ บางส่วนก่ออิฐฉาบปูน

ภายในชุมชนมีพื้นที่สาธารณะใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การประชุมของคนในหมู่บ้าน ใช้พื้นที่เพื่อการเตรียมงานทำพิธีลอยเรือ วางและทำลอบตักปลา และยังเป็นพื้นที่ที่เด็กๆ ในหมู่บ้านใช้วิ่งเล่น พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ได้แก่ ศาลที่ชาวอูร์กลาไวย์ใช้ประกอบพิธีกรรมสำคัญตั้งอยู่บนบริเวณเนินเขาด้านหลังหมู่บ้าน

1	2
---	---

ภาพที่ 1 และ 2 : ศาลาที่ภายในมีศาลของชาวอูร์กลาไวย์ชุมชนแหลมตึกแก

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบ้านสมัยอดีตของชาวอูร์กลาไวย์พบว่า บ้านที่อยู่ใกล้ริมทะเลสร้างบ้านที่มีใต้ถุนสูงกว่าระดับน้ำทะเลในช่วงที่ขึ้นสูงสุด ส่วนบ้านที่อยู่ลึกถัดจากชายฝั่งจะสร้างบ้านมีใต้ถุนเตี้ย ประมาณ 1 เมตรเศษ และลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีประตูหน้า-หลัง อยู่แนวตรงกันและมีบันไดขึ้น-ลงทั้ง 2 ทาง แต่บาง

บ้านจะมีخانพักเปิดโล่งยื่นออกไปด้านหลังบ้าน บ้านในอดีตของชาวอูร์กลาไวย์มีขนาด 2 ห้องเสา ภายในไม่มีกั้นห้อง แต่แบ่งสัดส่วนชัดเจน อาทิเช่น ที่นอน ครัว ที่เก็บของ ส่วนวัสดุที่ใช้เป็นโครงไม้จริง หลังคามุงจาก ฝาขัดแตะ พื้นฟาก สร้างด้วยการผูกมัดคล้ายเรือเครื่องผูกต่างๆ ไป (อาภรณ์ อุกฤษณ์, 2532: 45-46)

การใช้สอยพื้นที่ภายในบ้านสอดคล้องกับสภาพสังคมและครอบครัว ซึ่งสังคมของชาวอูร์กลาไวย์นั้นเรียบง่าย ดังนั้นขนาดของบ้านสัมพันธ์กันคนอยู่อาศัยเช่น ครอบครัวเดี่ยวมีสมาชิก 3-5 คน จะสร้างบ้านขนาดเล็กภายในเปิดโล่ง ใช้สอยได้หลายอย่างในห้องเดียว ทั้งเป็นที่นอน ที่ทำครัว ที่รับประทานอาหาร และเก็บของ ส่วนครอบครัวที่มีสมาชิก 5 คนขึ้นไป จะสร้างบ้านขนาดใหญ่มี 3 ช่วงเสา มี 6 ส่วน ซ้าย 3 ส่วน ขวา 3 ส่วน ด้านหลังมีخانยื่น ภายในมักจะมีกั้นห้องเพียงห้องเดียว ช่วงกลางบ้าน ฝั่งใดฝั่งหนึ่งสำหรับเป็นที่นอนของพ่อแม่ มีประตูเข้าออกตัวบ้าน หน้า-หลัง บันไดด้านหลังใช้สำหรับขนสิ่งของเครื่องใช้ ลักษณะเด่นของบ้านชาวอูร์กลาไวย์ในอดีตคือไม่มีบานประตู เนื่องจากไม่มีทรัพยากรสินค้าและในหมู่บ้านไม่มีขโมย จึงไม่นิยมทำบานประตู (อาภรณ์ อุกฤษณ์, 2532: 45-46) ในสมัยก่อน บ้านมักจะไม่มียุ้งห้องน้ำห้องส้วม เครื่องเรือนก็เรียบง่าย ใช้เพียงแคร่หรือปูเสื่อ เพราะกิจกรรมในช่วงกลางวันมักจะอยู่นอกบ้านหรืออยู่บริเวณลานบ้านใต้ถุนบ้าน เช่น แกะกุง หอย ปู ฯลฯ (เสาวลักษณ์ พงษธา โปษะชนันท์, 2543:200)

บ้านในปัจจุบันของชาวอูร์กลาไวย์มีลักษณะประยุกต์จากบ้านแบบในอดีตเนื่องจากความเจริญจากสังคมและเศรษฐกิจส่งผลให้รสนิยมของชาวอูร์กลาไวย์มีการเปลี่ยนแปลง และใช้วัสดุที่คงทนทันสมัย มีการกั้นห้องและแบ่งสัดส่วนชัดเจนมากขึ้น บางหลังมีการ

สร้างห้องน้ำห้องส้วมภายในบ้าน อีกทั้งรูปแบบบ้านของชาวอุรุกรักลาไวในปัจจุบันมีความหลากหลายและมีการต่อเติมเพื่อความสวยงามและความมั่นคงมากขึ้น

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ชาวอุรุกรักลาไวประสบภัยพิบัติสึนามิทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านในชุมชน ทำให้มีหน่วยงานจากทางภาครัฐเอกชนและองค์กรทางศาสนา เข้ามาให้ความช่วยเหลือโดยความช่วยเหลือเข้าไปถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมี 2 ระยะได้แก่ ระยะแรกสำหรับผู้รอดชีวิตจะได้รับการจัดหาเรือและอุปกรณ์หาปลาที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูความเป็นอยู่ของชาวประมงท้องถิ่น ระยะที่สองเป็นการฟื้นฟูความเสียหายไปสู่การปรับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ถาวรได้แก่ การบรรเทาผลกระทบทางอ้อมของสึนามิเป็นการมุ่งผลประโยชน์ระยะยาวและยั่งยืนเช่น สภาพความเป็นอยู่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ การจัดการภัยพิบัติกรณีที่ดินและบ้านพักอาศัยสำหรับผู้ไร้ที่อยู่ ผู้ขาดแคลนที่ทำกิน สตรี เด็ก และแรงงานต่างถิ่น (สำเร็จ เขยชินจิตร , 2551) อีกทั้งยังช่วยสร้างและซ่อมแซมบ้าน ทำให้มีบ้านที่ใช้วัสดุอุตสาหกรรมอย่างเช่นสังกะสี ปูน ไม้สังเคราะห์มากขึ้น (นฤมล อรุโณทัย และคณะ, 2550 : 11)

บ้านสร้างใหม่โดยรัฐ เอกชนและองค์การศาสนาดังอยู่ในพื้นที่ด้านหลังบริเวณชุมชนเดิมเป็นพื้นที่ของรัฐ มีทั้งหมด 26 หลัง มีบริษัทเอกชนเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ดำเนินการก่อสร้างโดยชุดเฉพาะกิจกองทัพเรือ โดยชาวอุรุกรักลาไวที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิได้รับบ้านถาวรเพียง 3 รายจาก 9 รายที่เสียหายทั้งหมดส่วนหลังที่เหลือเป็นชาวอุรุกรักลาไวที่แยกครอบครัวจากครอบครัวเดิม ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกคนที่เข้าไปอยู่ในบ้านถาวรมาจากการเลือกของผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลโดยดูจากระดับ

ความเสียหายจากบ้านเดิม ลักษณะของบ้านเป็นบ้าน 2 ชั้น ใต้ถุนเปิดโล่ง บนบ้านมีการกั้นผนังและใส่หน้าต่างเพื่อกันฝนสาดเข้าในบ้านวัสดุส่วนใหญ่เป็นไม้ ฝาผนังของบ้านเป็นแผ่นซีเมนต์บอร์ด ชั้นล่างมีห้องน้ำ ฐานรากเป็นปูนซึ่งมีสภาพโทรมเป็นบางจุด

ภาพที่ 3-8 : บ้านเรือนของชาวอุรุกรลาไวย์ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ชุมชนดั้งเดิม

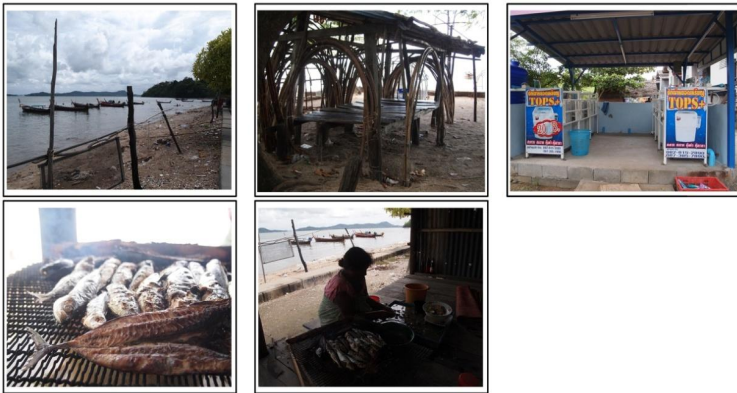
ภาพที่ 9-11 : บ้านเรือนของชาวอุรุกรลาไวย์ที่สร้างขึ้นใหม่หลังเหตุการณ์สึนามิและตั้งอยู่บนพื้นที่รัฐจัดสรรให้

ภาพที่ 12-14 : ภาพถึงขยะขนาดเล็ก น้ำประปาที่ชาวอูร์กลาไวย์ใช้ในแต่ละบ้าน และบ้านที่ไม่มีห้องน้ำในตัว มักจะสร้างห้องน้ำไว้ข้างนอก

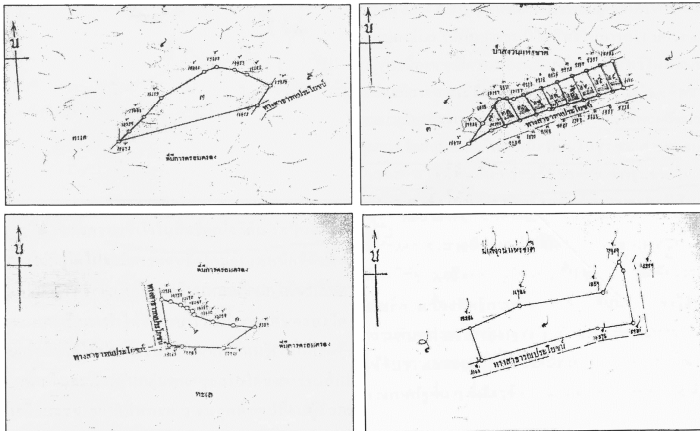
ภาพที่ 15-20 : ภาพวิถีชีวิตของชาวอูร์กลาไวย์ในชุมชน

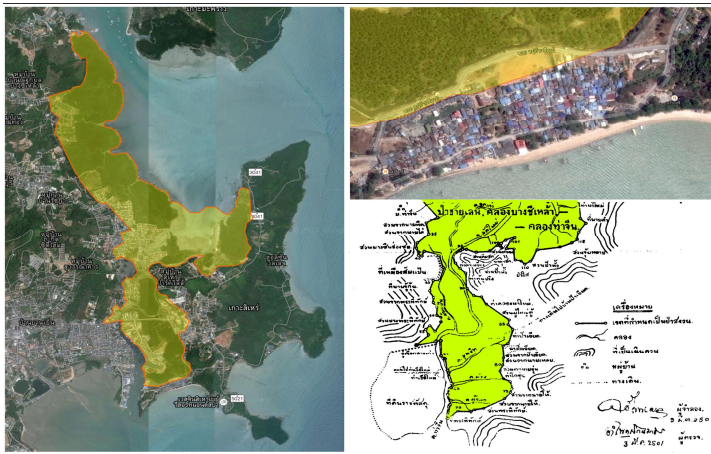
ภาพที่ 21-25 : ภาพขายทะเลหน้าชุมชน เฟิงนั่งพัก ตู้ซักรีดผ้าหยอดเหรียญ อาหารประจำวันคืออาหารทะเล และภาพผู้หญิงทำครัว

3. ความไม่มั่นคงทางที่อยู่อาศัย

ความไม่มั่นคงทางที่อยู่อาศัยของชุมชนอูร์กลาไว้อยู่ที่แหลมตึกแกเป็นประเด็นที่ซับซ้อน ซึ่งในพื้นที่ที่มีการออกโฉนดที่ดิน 3 แปลงใหญ่ 9 แปลงย่อย ครอบครองโดยเอกชนซึ่งมีผู้ถือครองสิทธิ์หลายคน (เฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์, 2549) ส่วนบ้านที่รัฐจัดสรรให้ตั้งอยู่บนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ขอบเขตของป่าสงวนอยู่ทางด้านหลังของหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวอูร์กลาไว้อยู่ชุมชนแหลมตึกแกไม่มีความมั่นคงทางที่อยู่อาศัยในเชิงพื้นที่

ภาพที่ 26-29 : ภาพพื้นที่ที่มีการออกโฉนดบริเวณชุมชนอูร์กลาโว้ยที่แหลมตุ๊กแก ปรับปรุงจากเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์ (2549)

ภาพที่ 30-32 : ภาพพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุมชนอูร์กลาโว้ยที่แหลมตุ๊กแก (ที่มา: ป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ 2558)

ในปัจจุบัน ชาวอูรักลาไวย์หมู่บ้านแหลมตึกแกมีไฟฟ้าใช้จากการติดตั้งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดภูเก็ต มีถนนตัดเข้าถึงชุมชน มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยเทศบาลตำบลรัชฎา แต่ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินและการขาดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยส่งผลให้ชาวอูรักลาไวย์รวมตัวกันเคลื่อนไหวเรียกร้องด้านสิทธิที่อยู่อาศัยโดยมุ่งหวังว่ากลุ่มตนจะได้รับการช่วยเหลือเพื่อที่จะมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมากขึ้น โดยมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นๆ เช่น ชุมชนราไวย์ ซึ่งเป็นชุมชนชาวเลเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 33-36 : ภาพบนซ้ายเป็นภาพในอดีตของบริเวณพื้นที่รัฐจัดสรรให้ในปัจจุบัน (ภาพโดย นายยักษ์ ประโมังกิจ) และภาพอื่นๆ คือพื้นที่น้ำขังเวลาน้ำทะเลขึ้นสูง มีขยะลอยมาติดสะสม

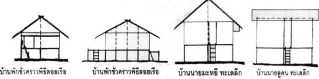
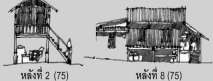

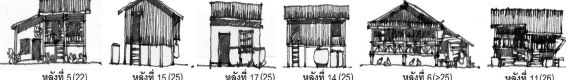

4. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของบ้านเรือนชาวอุรึกลาโว้ย

แต่เดิมรูปแบบบ้านของชาวอุรึกลาโว้ยเป็นรูปทรงเรียบง่าย และเป็นเรือนเครื่องผูก ภูมิปัญญาการปลูกบ้านในสมัยก่อนเอื้อต่อสภาพดินฟ้าอากาศ รูปแบบบ้านจึงมีลักษณะเป็นใต้ถุนเตี้ยเพื่อให้อำนวยความสะดวกของลมและน้ำ และในอดีตที่ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ประกอบกับยังไม่มีวัสดุก่อสร้างสำเร็จรูป ทำให้ชาวอุรึกลาโว้ยเลือกสร้างบ้านที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ใบจาก ไม้ไผ่ ต้นหมาก ซึ่งหาได้ง่ายในอดีต แต่เมื่อมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น วัสดุก่อสร้างสำเร็จรูปมีลักษณะคงทน ติดตั้งง่าย และราคาถูกลงกว่าไม้ธรรมชาติ ชาวอุรึกลาโว้ยก็ปรับเปลี่ยนมาใช้วัสดุเหล่านี้ เช่น ใช้สังกะสีมุงหลังคาและทำเป็นฝาผนัง อีกทั้งยังมีการพัฒนารูปแบบของบ้านที่หลากหลายมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงวัสดุและรูปแบบของบ้านเรือนชาวอุรึกลาโว้ยจึงสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ส่วนพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านก็มีความเป็นสัดส่วนมากขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานรูปแบบบ้านดั้งเดิม

5. สรุปท้าย

วิถีชีวิตของชาวอุรึกลาโว้ยมีการปรับเปลี่ยนและมีการตั้งถิ่นฐานที่ถาวรมากขึ้น การที่ชุมชนไม่สามารถขยายตัวในเชิงพื้นที่กายภาพเนื่องจากสาเหตุประการต่างๆ นั้นส่งผลต่อความเป็นอยู่ให้มีความลำบากมากขึ้นเพราะยี่งนับวันประชากรยังมีจำนวนมากขึ้น พื้นที่อยู่อาศัย สถานที่ทำมาหากิน และสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันมีอยู่อย่างจำกัด การที่ชุมชนไม่สามารถขยายตัวออกไปได้ส่งผลให้เกิดปัญหาการอยู่อาศัยอย่างแออัด ไม่มีพื้นที่ที่สามารถปลูกสร้างเพิ่มเติมหรือขยายบ้านเรือนให้เพียงพอกับจำนวนสมาชิก

แผนผังแสดงการเปลี่ยนแปลงรูปร่างบ้านของชาวอุรักลาไวยชุมชนแหลมตึกแก

รูปแบบบ้าน	อายุนบ้าน (ปี)
<p>รูปแบบบ้านชาวอุรักลาไวย ซึ่งมีทั้งหมด เก้าชนิดมาเปรียบเทียบ จาก ชวกรรม อุรุกชน (2532)</p> <p>บ้านลำตาขาวที่มีมุงมะพร้าว บ้านลำตาขาวที่มีมุงมะพร้าว บ้านชาวละแวกที่มีมุงมะพร้าว บ้านชาวอุรุกชนที่มีมุงมะพร้าว</p>	มากกว่า 80 ปี
 <p>บ้านที่ 2 (75) บ้านที่ 8 (75)</p> <p>นายเชิด ประโมกิจ นายณัฒ ประโมกิจ</p>	80-70 ปี
 <p>บ้านที่ 13 (>80)</p> <p>นางจี้ ประโมกิจ</p>	70-60 ปี
 <p>บ้านที่ 12 (52) บ้านที่ 4 (54) บ้านที่ 3 (54) บ้านที่ 7 (>55) บ้านที่ 20 (57) บ้านที่ 21 (57) บ้านที่ 10 (58)</p> <p>นายทิวศักดิ์ ประโมกิจ นายสมชาติ ประโมกิจ นายบุญรอด ประโมกิจ นางยะลา ชวน่า นายศุน ประโมกิจ นายจือ ประโมกิจ นางแก้ว ประโมกิจ</p>	60-50
 <p>บ้านที่ 9 (46)</p> <p>นายแก้ว ดำรงมาต</p>	50-40
 <p>บ้านที่ 1 (>35)</p> <p>นายสมหมาย ประโมกิจ</p>	40-30
 <p>บ้านที่ 5 (22) บ้านเสาวรีย์ ศิริมงคล บ้านที่ 15 (25) บ้านเอกราช จิตเป็น บ้านที่ 17 (25) บ้านที่ 14 (25) บ้านที่ 8 (>25) บ้านที่ 11 (26)</p> <p>นายอุบลศักดิ์ ประโมกิจ นายเสาวรีย์ ศิริมงคล นายเอกราช จิตเป็น นายวิเศษ ประโมกิจ นายอุษ ประโมกิจ นางจิง ประโมกิจ</p>	30-20
 <p>บ้านที่ 22 (11) บ้านที่ 23 (11) บ้านที่ 24 (11) บ้านที่ 25 (11) บ้านที่ 26 (11) บ้านที่ 27 (11) บ้านที่ 18 (>11) บ้านที่ 19 (15)</p> <p>นายเชย ประโมกิจ นายชัย ประโมกิจ นายทิว สะก นางแฉฉี ประโมกิจ นางกิ่ง ชักดี นายอภัยกา ประโมกิจ นายรินทร์ ประโมกิจ นางเชว ประโมกิจ</p>	20-10
 <p>บ้านที่ 16 (6)</p> <p>นายอุเทน ศิริมงคล</p>	10ปี - ปัจจุบัน

แม้ว่าชาวอุรึกลาโว้ยจะไม่มี ความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย แต่ด้วยการยึดมั่นในการอาศัยอยู่บนพื้นที่ดั้งเดิมมาตั้งแต่บรรพบุรุษทำให้ชาวอุรึกลาโว้ยมีความมั่นใจที่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่อันเป็นที่ตกทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยชาวอุรึกลาโว้ยบอกว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นของกลุ่มตนและชุมชนได้เข้ามาอยู่อาศัยก่อนจะมีการออกเอกสารสิทธิ์ ความมั่นใจดังกล่าวทำให้ชาวอุรึกลาโว้ยยังคงอยู่อาศัยในพื้นที่เดิมและไม่ต้องการย้ายออกไปสถานที่อื่น ซึ่งการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่จะช่วยเป็นเครื่องมือต่อรองได้หรือไม่เช่นนั้นยังคงเป็นประเด็นมาจนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์. (2549). **ชนกลุ่มน้อยกับสถานภาพพลเมือง และสิทธิมนุษยชน : ศึกษากรณีชาวเลชุมชนบ้านแหลม ตึกแก จังหวัดภูเก็ต .** ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชลธิรา สัตยวัฒน์. (2546). **ชาวเลหาดราไวย์กับอนาคตลูกของทะเล. ใน สิทธิชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ ชุดโครงการสิทธิชุมชนท้องถิ่นจากจารีตประเพณีสู่สถานการณ์ปัจจุบัน: การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางนโยบายสิทธิชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : นิติธรรม.**
- ธนา วสวนนท์. (2522). **แนวทางในการจัดสวัสดิการให้แก่ชนกลุ่มน้อยในจังหวัดภาคใต้ : จากกรณีศึกษาเรื่องของชาวเลในจังหวัดภูเก็ตและพังงา. กรุงเทพฯ.**
- นฤมล อรุโณทัย และคณะ. (2550). **การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเสริมและอาชีพทางเลือกของชาวอุร็กลาไวย์ในจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ : จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.**
- นฤมล อรุโณทัย และคณะ. (2551). **อุร็กลาไวย์ มอแกลน มอแกน ผู้เชี่ยวชาญทะเลแห่งเกาะและชายฝั่งอันดามัน. กรุงเทพฯ.**
- พิมพ์ไไล ตั่งเมธากุล. (2529). **การผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรม ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเลเกาะสิเหร่ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

เมธิรา ไกรนที. (2552). พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอุรักลาไวย์ในพื้นที่ภูเก็ตจากมุมมองนิเวศวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคมบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิสิษฐ มะยะเฉียว. (2532). กลาง ภูเก็ต และชายฝั่งทะเลอันดามัน : โบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ.

ศูนย์วัฒนธรรมชาวไทยใหม่. (2554). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9540000115008>

สำเร็จ เขยชื่นจิตตร. (2551). สีนามักับผลกระทบต่อโลกของชาวเลอย่าง มอแกน มอแกลน และอุรักลา ไวย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สุเทพการพิมพ์.

เสาวลักษณ์ พงษา โปษะนันท์. เรือนชาวเล. ใน ความหลากหลายของเรือนพื้นถิ่นไทย. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2543 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หน้า 298-215.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (2532). "พิธีลอยเรือ: ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวเล กรณีศึกษาบ้านหัวแหลม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา ภาควิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

